

Ислом Нури

Феъли амр икки қисм: ломсиз амр ва ломли амр. Ломсиз амр маълум феъли музореънинг олти мухотаб сийғасидан икки амал билан ясалади:

1-амал – калиманинг охирига қаралади:

а) охирги ҳарф саҳиҳ бўлса сокин қилинади: □□□□□□□□ → □□□□□□□□ каби.

б) охирги ҳарфдан олдингиси иллат ҳарфи бўлса, уни олиб ташланади: □□□□□□ → □□□□□□□ .

ж) калиманинг охирги ҳарфи иллат ҳарфи бўлса, уни олиб ташланади: □□□□□□ → □□□□□□□□ каби.

д) калиманинг охири ташдидли бўлса айни заммали бобдан (□□□□□□□□) бўлса, тўрт хил ўқишлик жоиз: □□□□□□□□ - □□□□□□□□ - □□□□□□□□ - □□□□□□□□ каби. Агар айни касрали ёки фатҳали бобдан бўлса, уч хил ўқиш мумкин: □□□□□□□□ - □□□□□□□□ - □□□□□□□□ каби.

2 - амал:

а) музораъат ҳарфлари (□ □ □ □) олиб ташланади. Музораъат ҳарфидан кейинги ҳарф ҳаракатли бўлса шу кўйича қолади: → □□□□□□ → □□□□□□□□ □□□□ каби.

б) агар музораъат ҳарфидан кейинги ҳарф сокин бўлса, феъл айни заммали бобдан бўлса, унинг олдига заммали ҳамза олиб келинади: □□□□□□□□ → □□□□□□ → □□□□□□□□ → □□□□□□□□ каби.

ж) агар феъл айни заммали бобдан бўлмаса, унинг олдига касрали ҳамза келтирилади: □□□□□□□□ → □□□□□□ → □□□□□□□□ → □□□□□□□□ ва

Ислом Нури

□□□□□□□□ → □□□□□□ → □□□□□□□□ → □□□□□□□□ каби.

д) агар феъл □□□□□□□□ - □□□□□□□□ бобидан бўлса, музораъат ҳарфини ташлагач, кейинги ҳарф ҳоҳ ҳаракатли бўлсин, ҳоҳ сокин бўлсин, фатҳали ҳамза олиб келинади: → □□□□□□ → □□□□□□□□ → □□□□□□□□ □□□□□□□□ ёки □□□□□□ → □□□□ → □□□□□□ → □□□□□□□□ каби.

Ломсиз амр 6 сийғада тусланади:

□□□□□□□□ - ургин сен бир эркак, муфрад, музаккар, ломсиз амр.

□□□□□□□□□□ - уринг сиз икки эркак, тасния, музаккар, ломсиз амр.

□□□□□□□□□□□□ - уринглар сиз кўп эркаклар, жамъ, музаккар, ломсиз амр.

□□□□□□□□□□ - ургин сен бир аёл, муфрад, муаннас, ломсиз амр.

□□□□□□□□□□□□ - уринг сиз икки аёл, тасния, муаннас, ломсиз амр.

□□□□□□□□□□□□□□ - уринглар сиз кўп аёллар, жамъ, муаннас, ломсиз амр.

Ломли амр маълум феъли музореънинг 6 ғойб ва 2 мутакаллим сийғасидан олинади. 1-амал қилинган, феълнинг олдида касрали лом олиб келинади: □□□□□□□□□□□□ → □□□□□□□□□□ → □□□□□□□□□□ каби.

□□□□□□□□□□□□ - урсин бир эркак, муфрад, музаккар, ломли амр.

□□□□□□□□□□□□□□ - урсин икки эркак, тасния, музаккар, ломли амр.

□□□□□□□□□□□□□□□□ - урсин кўп эркаклар, жамъ, музаккар, ломли амр.

□□□□□□□□□□□□□□ - урсин бир аёл, муфрад, муаннас, ломли амр.

Ислом Нури

□□□□□□□□□□ - урсин икки аёл, тасния, муаннас, ломли амр.

□□□□□□□□□□ - урсин кўп аёллар, жамъ, муаннас, ломли амр.

□□□□□□□□□□ - урай мен бир эр ё аёл, муфрад, мутакаллим, ломли амр.

□□□□□□□□□□ - урайлик биз кўп эр ё аёллар, жамъ, мутакаллим маъалғойр, ломли амр.

Мажҳул ломли амр

Маълум ломли амрни мажҳул қилиш учун охирги ҳарфидан олдинги ҳарф фатҳали, музораъат ҳарфи эса заммали қилинади: → □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ каби. Мажҳул ломли амр 14 суратда - 6 мухотаб, 6 ғойб ва 2 мутакаллим сийғаларида тусланади. Бунда мухотаб ғойбдан аввал келади.

6 мухотабнинг 3 таси музаккар, 3 таси муаннасдир:

□□□□□□□□□□ - урилгин сен бир эр, муфрад, музаккар, мухотаб, мажҳул ломли амр.

□□□□□□□□□□ - урилинг сиз икки эр, тасния, музаккар, мухотаб, мажҳул ломли амр.

□□□□□□□□□□□□ - урилингиз кўп эрлар, жамъ, музаккар, мухотаб, мажҳул ломли амр.

□□□□□□□□□□□□ - урилгин сен бир аёл, муфрад, муаннас, мухотаб, мажҳул ломли амр.

Ислом Нури

□□□□□□□□□□ - урилинг сиз икки аёл, тасния, муаннас, мухотаб, мажҳул ломли амр.

□□□□□□□□□□ - урилингиз кўп аёллар, жамъ, муаннас, мухотаб, мажҳул ломли амр.

6 ғоибнинг 3 таси музаккар, 3 таси муаннасдир:

□□□□□□□□□□ - урилсин бир эр, муфрад, музаккар, ғоиб, мажҳул ломли амр.

□□□□□□□□□□ - урилсин икки эр, тасния, музаккар, ғоиб, мажҳул ломли амр.

□□□□□□□□□□ - урилсин кўп эрлар, жамъ, музаккар, ғоиб, мажҳул ломли амр.

□□□□□□□□□□ - урилсин бир аёл, муфрад, муаннас, ғоиб, мажҳул ломли амр.

□□□□□□□□□□ - урилсин икки аёл, тасния, муаннас, ғоиб, мажҳул ломли амр.

□□□□□□□□□□ - урилсин кўп аёллар, жамъ, муаннас, ғоиб, мажҳул ломли амр.

Мутакаллим 2 сийғада - муфрад ва маъал ғойр (ўзга билан бирга):

□□□□□□□□□□ - урилай мен бир эр ё аёл, муфрад, мутакаллим, мажҳул ломли амр.

Ислом Нури

Феъли амр | 5

Linzababu - urilaylik ko'p er yo oyollar, mutakallim ma'alg'oyr, mazhul lomli amr.